

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI

ANONİM ŞİRKETİ

SERMAYESİ : TL 25.000.000.000

İDARE MERKEZİ : ANKARA

İDARE MERKEZİ

Cevaplarda şu işaretlerin tekrarını dileriz :

B.02.2.TCM.0.09.00.04-27

DIŞ İLİŞKİLER GENEL MD.

Dış Ticaret Müdürlüğü

GENELGE NU: 2004/YB-43

ANKARA, 11 HAZİRAN 2004

İlgi: 16 Nisan 2002 tarih ve 2002/YB-40 sayılı genelgemiz.

Türk Parasının Kıymetini Koruma Mevzuatının ihracata ilişkin hükümlerinin uygulanmasına ilişkin esas ve usuller hakkındaki değişik sayfalı talimatımız yeniden düzenlenerek ilgede kayıtlı genelgemiz yerine geçerli olmak üzere ilişikte gönderilmektedir.

Bilginizi ve gereğini rica ederiz.

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI
İDARE MERKEZİ

Ek: 1 Talimat

FATMA UĞUR
GENEL MÜDÜR YARDIMCISI

NAZMİ MAVİOĞLU
MÜDÜR

DTM/KE

İSTİKLAL CAD. 10 06100 ULUS - ANKARA

TEL: (90 - 312) 310 36 46 FAKS: (90 - 312) 310 74 34 E-POSTA: iletisimbilgi@tcmb.gov.tr SWIFT: tcmbr2a

KISALTMALAR

DAB	Döviz Alım Belgesi
DBT	Döviz Beyan Tutanağı
DFİF	Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu
DSB	Döviz Satım Belgesi
DTH	Döviz Tevdiat Hesabı
GB	Gümrük Beyannamesi
HM	Hazine Müsteşarlığı (Banka ve Kambiyo Gn.Md.)
TCMB	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TPKK	Türk Parasının Kıymetini Koruma
TPTB	Türk Parası Transfer Belgesi
TL	Türk Lirası

İÇİNDEKİLER

	Sayfa Nu
1. İHRACAT BEDELİNİN TAHSİL ŞEKİLLERİ	1
1.1. Akreditifli Ödeme.....	1
1.2. Vesaik Mukabili Ödeme.....	1
1.3. Mal Mukabili Ödeme.....	1
1.4. Kabul Kredili Ödeme.....	2
1.5. Peşin Ödeme.....	2
1.6. Alıcı Firma Prefinansmanı.....	7
1.7. Özel Takas.....	7
1.8. Bağlı Muamele.....	9
2. İHRACAT BEDELİNİN TAHSİL SÜRELERİ	11
2.1. Tahsil Süreleri.....	11
2.2. Ek Süre.....	13
2.3. Mücbir Sebep Halleri ve Tevsiki.....	13
3. İHRACAT BEDELİNİN TAHSİLİ	14
3.1. Genel Esaslar.....	14
3.2. Döviz Tevdiat Hesabından İhracat Bedeli Alışı.....	21
3.3. İhracat Alacağıın İskontosu.....	22
3.4. İhracat Bedelinden, İhracatla İlgili Giderlerin Mahsup veya Transferi ile İhracatçının Döviz Giderlerinin Ödenmesi.....	24
3.5. İhracatçının Serbest Kullanıma Bırakılan Dövizler.....	26
3.6. Mal ve Hizmet İhracına İlişkin Düzenlenen Döviz Alım Belgesinin Kaybı Halinde Yapılacak İşlemler.....	26
4. İHRACAT HESABININ KAPATILMASI	27
4.1. Genel Esaslar.....	27
4.2. İhracat Hesabının Kapatılacağı Aracı Banka.....	27
4.3. İhracat Hesabının Kapatılmasında İbrazı Zorunlu Belgeler	27
4.4. İhracat Bedelinin Tahsilinde ve İhracat Hesabının Kapatılmasında Sorumluluk.....	28
4.5. İhracat Bedelinin, GB'nin 22. Hanesinde Kayıtlı veya ABD Dolarından Farklı Döviz Cinsinden Tahsili Halinde Yapılacak İşlemler.....	28
4.6. Terkin.....	29
4.7. Kambiyo Müdürlüğüne Bildirim.....	30

Ek: 1 KAPATILMAYAN İHRACAT HESABI İÇİN İHBAR MEKTUBU ÖRNEĞİ

1.Değişiklik
1 Eylül 2004/YB-84, ŞB-118

İhracat bedelleri, TPKK Hakkında 32 Sayılı Karar, bu Karara ilişkin 91-32/5 Sayılı Tebliğ ve I-M Sayılı TCMB Genelgesi ile bunlara ek olarak yapılacak düzenlemelere istinaden verilecek talimat çerçevesinde ihracatçı ile ithalatçı arasındaki sözleşmeye ve uluslararası kurallar ile bankacılık teamüllerine göre konvertibl döviz (ABD doları, Avustralya doları, Danimarka kronu, euro, İngiliz sterlini, İsveç kronu, İsviçre frangı, Japon yeni, Kanada doları, Kuveyt dinarı, Norveç kronu, Suudi Arabistan riyali) veya TL olarak tahsil edilir.

Bu talimatımızdaki,

- "İhracat bedellerinin alışı" veya "İhracat bedellerinin bankalara satılması" deyimleri, DAB düzenlenmek suretiyle dövizin bankalara satılmasını, TL üzerinden gönderilen ödeme talimatına istinaden ihracatçıya ödemenin yapılmasını,

- Fiili ihraç tarihi, GB'nin arka yüzünde kayıtlı, malların yurt dışı edildiğine ilişkin tarihi

ifade etmektedir.

1. İHRACAT BEDELİNİN TAHSİL ŞEKİLLERİ

İhracat bedelleri, satış sözleşmesinde belirlenen ve bu genelgemizde esasları açıklanan ödeme şekillerine göre tahsil edilir.

Buna göre ihracatçılarca GB'nin 28. hanesine ödeme şekli olarak "Akreditifli Ödeme", "Vesaik Mukabili Ödeme", "Mal Mukabili Ödeme", "Kabul Kredili Akreditifli Ödeme", "Kabul Kredili Vesaik Mukabili Ödeme", "Kabul Kredili Mal Mukabili Ödeme", "Peşin Ödeme", "Özel Takas" veya "Bağlı Muamele" yazılır.

1.1. Akreditifli Ödeme

Bu ödeme şeklinde uluslararası kurallar ile bankacılık teamülleri uygulanır.

İhracat akreditiflerinin peşin ödemeye imkan veren kısımları, akreditiflerin kendi hükümlerine tabidir. Ancak, akreditif vadesi içinde (ek süreler dahil) ihracatın gerçekleştirilememesi veya fiili ihraç tarihinden itibaren 180 gün içinde yapılan ihracat bedelleriyle mahsup veya tasfiye suretiyle iade edilememesi halinde prefinansman kredisi hükümlerine tabi tutulur.

1.2. Vesaik Mukabili Ödeme

Bu ödeme şeklinde uluslararası kurallar ile bankacılık teamülleri uygulanır.

1.3. Mal Mukabili Ödeme

Bu ödeme şeklinde uluslararası kurallar ile bankacılık teamülleri uygulanır.

1.4. Kabul Kredili Ödeme

Kabul kredisi ile akreditifli, vesaik mukabili ve mal mukabili ödeme şekline göre ihracat yapılabilir.

1.5. Peşin Ödeme

İhracat bedelinin fiili ihracattan önce tahsil edildiği bu ödeme şeklinde uygulanacak esaslar aşağıda açıklanmıştır.

1.5.1. Mal ve hizmet ihracı ile ihracat sayılan satış ve teslimler karşılığında gelen peşin bedeller ihracatçı veya yurt dışında yerleşik kişiler adına açılan DTH'lere alınabilir ve bu hesaptan kısım kısım alışı yapılabilir.

DTH'ye alınan söz konusu dövizlerin ihracat hesabının kapatılmasında kullanılabilmesi için mutlaka DAB düzenlenmesi gerekir.

DTH'ye alınan peşin bedelin, diğer ödeme şekillerine göre gerçekleşen ihracatın bedeli olarak da alışı yapılabilir. Bu durumda ihracat bedelinin en az %70'inin fiili ihracat tarihinden itibaren 90 gün içinde alışının yapılması halinde ihracat hesabı kapatılır, kalan tutar ihracatçının serbest kullanımına bırakılır.

1.5.2. Alışı yapılan peşin bedelle ilgili olarak düzenlenecek DAB üzerinde;

- Bedelin peşin ihracat bedeli olduğu,
- Ne şekilde gönderildiği (havale, efektif, çek veya kredi kartı),
- Peşin bedelin süresi

belirtilir.

1.5.3. Peşin bedel karşılığında ihracat, bedeli gönderen veya getiren ithalatçıya ya da bedeli gönderen veya getiren ithalatçının beyan edeceği bir diğer ithalatçıya yapılabilir.

1.5.4. Peşin bedeller, gönderenin muvafakatı ile devreden ihracatçı firmanın yazılı beyanının alınması ve devralan tarafından tekrar devredilmemek kaydıyla başka bir ihracatçı firmaya devredilebilir.⁽³³⁾

Devir işlemi, DAB veya DTH'ye alınış tarihinden itibaren peşin bedelin kullanım süresi içinde kısmen veya tamamen ancak bir firmaya yapılabilir. Kısmi devir yapılan işlemlerde aynı firmaya bilahare devir yapılması mümkündür.

DAB düzenlenen işlemlerde;

- peşin bedelin tamamının devri halinde devralan ihracatçı firma adına yeni bir DAB düzenlenerek üzerine DAB'ın değişiklik sonucu yeniden düzenlendiğine dair not konulur ve eski DAB yenisine iliştilir,

- peşin bedelin kısmen devredilmesi halinde ise devredilen kısım için devralan ihracatçı firma adına DAB düzenlenir, daha önce peşin bedelin alışı sırasında devreden adına düzenlenen DAB devredilen kısım kadar iptal edilir.

1.Değişiklik

17 Mayıs 2006/YB-26

⁽³³⁾ Hazine Müsteşarlığının 3 Mayıs 2006 tarih ve 23689 sayılı yazısı.

1.5.5. Peşin bedel karşılığı ihracatın, DAB'ın düzenlendiği tarihten, bu dövizlerin DTH'ye alınmış olması halinde ise bu hesaba alınış tarihinden itibaren 18 ay içinde yapılması gereklidir. Ancak gemi inşa ve ihracının (hazır gemi hariç) finansmanı amacıyla getirilecek peşin bedelin kullanım süresi 24 aydır. Gemi inşa ve ihracı için gelen peşin bedel karşılığında başka bir mal ihraç edilmesi halinde bu süre 18 ayla sınırlıdır.

Dahilde işleme izin belgesi, vergi, resim ve harç istisnası belgesi kapsamında ihracat, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetlerle ilgili olarak sağlanan peşin dövizlerin kullanım süresi belge süresi (ek süreler dahil) kadardır.

Bankalarca 18 aydan kısa vadeli peşin bedelin süresi 18 aya, gemi inşa ve ihracı amacıyla getirilen peşin bedelin süresi de 24 aya kadar uzatılabilir.

Peşin bedellere ilişkin ek süre, 2000/1 Sayılı İhracat, İhracat Sayılan Satış ve Teslimler ile Döviz Kazandırıcı Hizmet ve Faaliyetlerde Vergi, Resim ve Harç İstisnası Hakkındaki Tebliğin 17. maddesinde belirtilen mücbir sebep ve fevkalade hal durumlarından birinin varlığı halinde Tebliğde belirtilen esaslara göre Dış Ticaret Müsteşarlığı veya döviz alışını yapan bankaca verilir.

1.5.6. Peşin bedel taahhüdüne sayılacak ihracatın tespitinde fiili ihraç tarihi esas alınır. Ancak firma lehine olması halinde GB'nin "A" hanesinde kayıtlı tescil tarihinin de esas alınması mümkündür.

1.5.7. Peşin bedel taahhüdüne sayılacak ihracat tutarı olarak GB'nin 22. hanesinde kayıtlı toplam fatura bedeli esas alınır.

1.5.8. Peşin bedel için bankalarca garanti verilebilir.

1.5.9. Fındık dışında başka bir malın ihracı amacıyla gelen peşin bedel karşılığında fındık ihracı yapılamaz. Bu sebeple fındık ihracı için gelen peşin bedelle ilgili olarak düzenlenecek DAB'ın üzerine peşin fındık bedeli olduğu kaydedilir.

Fındık için gelen peşin bedelin ihracat taahhüdü de başka bir mal ihracatıyla kapatılamaz.⁽¹⁾

1.5.10. İhracatçılarca kesin satıştan önce "konsinye avansı" olarak alışının yapılması istenen bedellerin alış peşin bedel olarak yapılır.

1.5.11. Peşin bedel (ihracat akreditiflerinin peşin ödemeye imkan veren kısımları dahil) faiz şartıyla gönderilmiş ise peşin bedelin ihracat taahhüdü, gelen bedele faiz tutarının ilavesiyle elde edilen tutardır.

1.5.12. Türkiye'de İkamet Etmeyenlere Özel Fatura ile Yapılan Satışlar Hakkındaki 2003/3 Sayılı Tebliğ kapsamında gelen peşin döviz karşılığında yapılan satışlar, buna ilişkin özel faturanın DAB ile, DAB'ın da özel fatura ile ilgili gümrük müdürlüğünce irtibatlandırılıp onaylanması kaydıyla peşin döviz hesabının kapatılmasında kullanılabilir.⁽²⁾

1.Değişiklik

17 Mayıs 2006/YB-26

⁽¹⁾ Dış Ticaret Müsteşarlığının 2 Mart 2000 tarih ve 101043 sayılı yazısı.

⁽²⁾ Hazine Müsteşarlığının 26 Haziran 1998 tarih ve 40557 sayılı yazısı.

1.5.13. Peşin bedelin ihracat taahhüdünün kapatılması

Peşin bedelin ihracat taahhüdü, karşılığında ihracat yapılması şartıyla aşağıdaki şekillerde kapatılır.

1.5.13.1. Peşin bedelin mal ihracı suretiyle kapatılması

İhracatçılarca, 28. hanesinde ödeme şekli "Peşin Ödeme" yazılı olan GB'ler peşin bedele ilişkin DAB'ı düzenleyen bankaya ibraz edilir.

Bankalarca peşin bedel hesabı kapatılırken gerekli kontrol yapılarak DAB'ın firma ve banka nüshasına GB'nin tarih, sayı ve tutarı kaydedilir.

İmalatçı veya tedarikçi firma adına alışı yapılan peşin bedelin ihracat taahhüdü, aracı ihracatçı vasıtasıyla peşin bedeli gönderene veya gönderenin onayıyla diğer bir ithalatçıya yapılan ihracata ilişkin GB'de lehine peşin bedel alışı yapılan imalatçı veya tedarikçi firma unvanının kayıtlı olması veya imalatçı veya tedarikçi firmanın ihracatçıya düzenlediği faturanın ibrazı halinde kapatılır.

Peşin bedel, ihraç bedellerinin tahsil süresi ile peşin bedelin süresi içinde beyan edilmek kaydıyla peşin bedelin alışından önce veya sonra bedeli gönderene ve/veya gönderenin onayıyla diğer bir ithalatçıya yapılmış olan ihracatın taahhüdüne sayılır. Ancak imalatçı veya tedarikçi firma adına alışı yapılan peşin dövizlerin aracı ihracatçı vasıtasıyla peşin bedelin alışından önce veya sonra bedeli gönderene ve/veya gönderenin onayıyla diğer bir ithalatçıya yapılmış olan ihracatın taahhüdüne sayılabilmesi için GB'de imalatçı veya tedarikçi firma unvanının kayıtlı olması veya imalatçı veya tedarikçi firmanın ihracatçıya düzenlediği faturanın ibrazı gerekir.⁽³⁾⁽²⁴⁾

Peşin bedelin alışından önceki bir ihracatın, peşin bedelin taahhüdüne sayıldığı işlemlerde; peşin bedele ait DAB iptal edilerek taahhüde sayılan GB ile irtibatlı yeni bir DAB düzenlenir ve üzerine ödeme şekli değişikliği sonucu düzenlendiğine ilişkin not konulur. Peşin bedele ilişkin DAB tutarının taahhüde sayılan GB tutarından fazla olması halinde ise kalan tutar kadar da peşin bedelle ilgili yeni bir DAB düzenlenmesi ve iptal edilen DAB'ın yenisine iliştilmesi gerekir.

1.5.13.2. Peşin bedelin mahsuben iadesi suretiyle kapatılması

Peşin bedel, kullanım süresi içinde; TL karşılığı ihracatçıya ödenmemek kaydıyla fiili ihraç tarihinden itibaren 180 gün içinde;

- Akreditifli, vesaik mukabili, mal mukabili veya kabul kredili ödeme şekline göre yapılan ihracat bedeliyle,

- İlgili oldukları ihraç partisinin DTH'ye alınan tutarıyla,

- İhracat, aracı ihracatçı vasıtasıyla yapılmış ise (İhracatın aracı ihracatçı vasıtasıyla yapıldığı hususu GB'de lehine peşin bedel alışı yapılan firma unvanının da kayıtlı olmasıyla tespit edilir.) aracı ihracatçının onayı alınmak kaydıyla aracı adına gelen ihraç bedeliyle

iade edilmek suretiyle mahsuben ödenebilir.

2.Değişiklik

8 Mart 2006/YB-12

⁽³⁾ Hazine Müsteşarlığının 22 Mayıs 2001 tarih ve 42101 sayılı yazısı.

⁽²⁴⁾ Hazine Müsteşarlığının 23 Aralık 2004 tarih ve 79617 sayılı yazısı.

Peşin bedel;

- Alışının yapıldığı tarihten önce fiili ihracı yapılmış ihracat bedeliyle,
- Diğer bir peşin bedel veya prefinansman kredisiyle,
- TL olarak gelmiş ise döviz olarak getirilen ihracat bedeliyle

mahsuben iade edilemez.

Mahsup işlemi sırasında;

- Mahsup tarihindeki aracı banka alış kurları üzerinden DAB ve DSB veya TPTB düzenlenir.

- Peşin bedele ilişkin DAB'ın firma ve banka nüshasına, ihracat bedeliyle ilgili mahsup DAB ve DSB veya TPTB'nin tarih, sayı ve tutarı ile GB'lerin tarih, sayı ve tutarı yazılır ve mahsuben iade edildiğine ilişkin not konulur;

Mahsup işlemi için düzenlenen DAB ve DSB veya TPTB'ye de peşin bedele ilişkin DAB'ın tarih, sayı ve tutarı ile GB'nin tarih, sayı ve tutarı kaydedilir;

Peşin bedelin alışını yapan ile mahsuben iade eden banka farklı ise mahsup eden banka, nezdindeki DAB nüshasına söz konusu notları koymasını için alış yapan bankaya yazılı olarak bilgi verir.

1.5.13.3. Peşin bedelin tasfiye suretiyle iade edilerek kapatılması

Peşin bedel, peşin dövizin kullanım süresi (ek süreler dahil) içinde peşin döviz gönderenin dışında üçüncü bir kişiye yapılan ihracata ait GB ibraz edilerek tasfiye yoluyla iade edilebilir.

Peşin bedel, alışının yapıldığı tarihten önce gerçekleştirilen ihracata ilişkin GB ibraz edilerek tasfiye yoluyla iade edilemez.

Tasfiye suretiyle iade işleminde;

a) Peşin bedel banka kaynağından veya ilgilinin döviz veya TL hesabından iade edilebilir, banka kaynağından döviz satışı yapılmak suretiyle iadede transfer tarihinde DSB, peşin bedelin TL ile ödenmesi halinde ise TPTB düzenlenir.

b) Transfer yapılmadan önce;

- Peşin bedele ilişkin DAB'a iade edildiğine,
- İhracat gerçekleştirilmiş ise GB firma nüshası aslı üzerine peşin dövizin transferine mesnet teşkil ettiğine,
- İade ile ilgili DSB düzenlenmiş ise bu belgenin üzerine de peşin dövize ait DAB ve ihracatla ilgili GB'ye ilişkin not konulur.

Ayrıca GB üzerinde daha önce bir başka peşin döviz veya prefinansman kredisinin iadesi işleminde kullanıldığına ilişkin bir notun bulunmaması gerekir.

c) Peşin bedel, ilgilinin talebi halinde kullanım süresi bitim tarihinden önce ihracat gerçekleştirilmeden iade edilebilir. Bu durumda kullanım süresi sonuna kadar gerçekleştirilen ihracat, peşin bedel taahhüdüne sayılır. Peşin bedel süre sonunda ihracatla kapatılmaz ise prefinansman kredisi hükümlerine tabi tutulur.

d) Peşin dövizin alışını yapan banka ile tasfiye suretiyle iade eden banka farklı ise tasfiye suretiyle iade eden banka, nezdindeki DAB nüshasına söz konusu notları koymasına için alış yapan bankaya yazılı olarak bilgi verir.

1.5.14. Peşin bedelin iadesi

Peşin bedel, karşılığında ihracatın gerçekleştirilememesi, ihracattan sağlanan bedellerle mahsuben veya tasfiye suretiyle iade edilememesi halinde döviz satışı yapılmak suretiyle banka kaynağından veya ilgilinin döviz hesabından ya da alacaklının kabulü halinde TL olarak iade edilebilir.

TL olarak gelen peşin bedel dövizle iade edilemez.

Peşin bedele ilişkin DAB'ın üzerinde ihracat kapatmasına, mahsubuna veya fiilen yapılmış bir ihracat sebebiyle hükmünden faydalanıldığına dair bir kaydın bulunmaması halinde bankalarca transfer yapılarak DAB üzerine iade edildiğine ilişkin not konulur.

1.5.15. Peşin bedelin iade edilmesi veya ihracatın süresi içinde (ek süreler dahil) gerçekleştirilememesi halinde peşin bedel, DAB'ın düzenlendiği veya DTH'ye alındığı tarihten itibaren prefinansman kredisi hükümlerine tabi tutulur.

Peşin bedel hesabının kapatılmaması halinde kambiyo müdürlüğüne herhangi bir ihbar yapılmaz.

1. Değişiklik

17 Mayıs 2006-YB-26

1.6. Alıcı Firma Prefinansmanı

Mal ve hizmet ihracının finansmanında kullanılmak amacıyla yurt dışındaki alıcıdan sağlanan bu dövizlerin alış peşin bedel olarak yapılır.

Süreler dahil bütün konularda peşin bedel hükümleri uygulanır.

1.7- Özel Takas

Mal ve/veya hizmet ihraç ve ithalinde tarafların aynı gerçek veya tüzel kişiler olması halinde mal ve/veya hizmet ihraç bedelleri ile mal ve/veya hizmet ithal bedelleri herhangi bir para hareketi söz konusu olmaksızın kısmen veya tamamen takas (mahsup) edilebilir.

Takas talebi;

- Mal ve/veya hizmet ihracatının önce yapılması halinde mal ihracatı için ihracatla ilgili olarak belirlenen tahsil süreleri, hizmet ihraç bedelleri için ise hizmete ilişkin fatura ve/veya hakediş raporu tarihinden itibaren 180 gün içinde,

- Mal ithalatının önce yapılması halinde ithal tarihinden itibaren 180 gün, hizmet ithalinin önce yapılması halinde ise mal ihracına ilişkin bedellerin tahsil süreleri içinde

bankalara yapılır.

Hizmet ihracı bedelleri ile hizmet ithali bedellerinin takas talebi herhangi bir süreyle sınırlı değildir.

Takas talebinde, mal ithal ve ihracı için ithalat ve ihracat hesabının kapatılmasına ilişkin belgelerin, hizmet ithal ve ihracında ise fatura ve/veya hakediş raporunun ibrazı gerekir.

Hesapların izlenmesi bakımından ithalat ve ihracat işlemleri aynı banka tarafından yürütülür.

Bankalarca, takasa tabi tutulan bedeller için TL olarak aynı kur üzerinden DAB ve TPTB düzenlenir. Bu belgelerde kayıtlı kur, düzenlenme tarihindeki TCMB döviz alış kurundan az olamaz.

Aracı ihracatçı vasıtasıyla yapılan ihracatta, bağlı muamele kapsamında olmaksızın yurt dışındaki satıcı ve alıcının aynı gerçek veya tüzel kişi olması, ithalat ve ihracata ilişkin GB'lerde imalatçı ve ihracatçı firma unvanlarının birlikte kayıtlı olması, mahsup işleminden yararlanacak firmanın imalatçı niteliğini haiz olduğunun sanayi sicil belgesi veya diğer belgelerle tevsiki ve fiili ihraç veya ithal tarihinden itibaren 180 gün içinde mukabil ithalat veya ihracatın gerçekleştirilmesi kaydıyla imalatçı ve ihracatçıların yapacakları ithalat ve ihracata ilişkin mal bedelleri, kısmen veya tamamen takas (mahsup) edilebilir. Bu durumda takasa tabi tutulan bedeller için TL olarak aynı kur üzerinden ihracatçı adına DAB, imalatçı adına TPTB düzenlenir.⁽⁴⁾

Dış ticaret sermaye şirketleri ve sektörel dış ticaret şirketleri aracılığıyla yapılan ihracatta da yurt dışındaki satıcı ve alıcının aynı gerçek veya tüzel kişi olması, firmalardan muvafakat yazısı alınması, ihracata ilişkin GB'de tedarikçi firma unvanının kayıtlı olması veya firmanın tedarikçi niteliğini haiz olduğunun satış faturasıyla tevsiki kaydıyla tedarikçi firmanın yaptığı ithalatın bedelleri dış ticaret sermaye şirketleri ve sektörel dış ticaret şirketlerinin ihracat bedelleri ile kısmen veya tamamen takas (mahsup) edilebilir.⁽²⁸⁾

Malların ithalatı sırasında ilgililerce GB'ye ödeme şekli olarak "Özel Takas" yazılır. İlgili gümrük müdürlüğünce de söz konusu GB'nin 28. hanesinde kayıtlı bankaya bu ithalatla ilgili gerekli bilgi iletilir.

Mal ihracının takasa tabi tutulmayan kısmının tahsilinde genel esaslar uygulanır.

İthalatla ilgili olarak bankaya ulaşan bilgiye istinaden ithal tarihinden itibaren 180 gün içinde bir ihracat veya hizmet ihraç bedeli ile bu ithalatın takas edilmesi talebinde bulunulmaz veya söz konusu bedeller ithalat bedeli tutarını karşılamaz ise ithalatın karşılanmayan kısmı mal mukabili ödeme hükümlerine tabi tutulur.

Takas konusu ihracata ilişkin GB'nin, peşin bedelin tasfiyesi suretiyle kapatılmasında kullanılması mümkündür.⁽⁵⁾

GB'de ödeme şekli mal mukabili belirtilmek suretiyle gerçekleştirilen ithalat ve/veya ihracat işleminin özel takas ödeme şekline dönüştürme talepleri, takas taleplerine ilişkin süreler içinde müracaat edilmesi, ihracat ve ithalatla ilgili bedellerin alış ve satış işlemlerinin yapılmadığının tespit edilmesi ve bu işlemlere ait GB'lere takasa tabi tutulduğuna dair not konulması kaydıyla yerine getirilir.

Mal mukabili ödeme şekline göre yapılan ithalatın özel takasa dönüştürme taleplerinin, hizmet ithalatının tabi olduğu süreler içinde yapılması gerekir.

2.Değişiklik

29 Mart 2006/YB-16

⁽⁴⁾ Hazine Müsteşarlığının 17 Haziran 1997 tarih ve 27325 sayılı yazısı.

⁽²⁸⁾ Hazine Müsteşarlığının 22 Haziran 2005 tarih ve 36410 sayılı yazısı.

⁽⁵⁾ Hazine Müsteşarlığının 31 Temmuz 1996 tarih ve 32177 sayılı yazısı.

1.8. Bağlı Muamele

İthal edilen mal, hizmet ve teknoloji bedelinin mal, hizmet ve teknoloji ihracıyla karşılandığı, ithal veya ihraç fazlalığının döviz olarak ödendiği veya tahsil edildiği bu ödeme şeklinde aşağıda belirtilen esaslar çerçevesinde işlem yapılır.

1.8.1. Bankaca, ihracatçı firmanın üyesi olduğu veya bulunduğu bölgedeki ihracatçı birliğinin izin belgesi aranır.

1.8.2. İhracatçı birliği, verdiği izin belgesinin bir örneğini “Bağlı Muamele veya Takas Başvuru Formu”nda beyan edilen bankaya gönderir.

1.8.3. Hesapların izlenmesi ve işlemlerin takibi bakımından ithalat ve ihracat işlemleri aynı banka tarafından yürütülür.

1.8.4. İthalat ve ihracatın, ihracatçı birlikleri tarafından verilen izin belgesindeki süre (ek süreler dahil) içinde gerçekleştirilmesi gerekir.

1.8.5. Bu ödeme şeklinde firmalarca gerek ithalat gerek ihracata ilişkin GB'nin 28. hanesine bu işlemlere aracılık eden aynı banka şubesi ile ödeme şekli olarak “**Bağlı Muamele**” yazılır.

1.8.6. İhracatçı birliklerince verilen süreden itibaren 90 gün içinde ithalat ve ihracat hesabının kapatılmasını teminen aracılık eden bankaya müracaat edilmesi zorunludur.

Birliklerce verilen izin belgesinde ithalat ve ihracat bedelleri,

a) TL olarak gösterilmiş ise DAB ve TPTB bankaya başvuru tarihi itibarıyla TL olarak düzenlenir.

b) Döviz olarak gösterilmiş ise bankaya başvuru tarihi itibarıyla serbestçe belirlenen alış kurundan TL'ye çevrilerek TPTB ve TL olarak DAB düzenlenir. Uygulanacak kur, belgelerin düzenlenme tarihindeki TCMB döviz alış kurundan az olamaz.

Her iki halde de belgeler üzerine “Bağlı Muamele” olduğuna ilişkin not konulur ve fiili ihraç ve ithal tarihi yazılır.

1.8.7. Bankalarca, ithalat ve ihracat hesabının ihracatçı birliklerince verilecek izin belgesindeki süreden itibaren 90 gün içinde kapatılması için başvurulmaması veya bu süre içinde ithalatın ve ihracatın gerçekleştirilmediğinin tespiti halinde 10 iş günü içinde ilgili kambiyo müdürlüğüne ihbarda bulunulur.

1.8.8. Banka tarafından hesabı kapatılan veya kambiyo müdürlüğüne ihbar edilen işlemler hakkında izin belgesini veren ihracatçı birliğine 10 iş günü içinde bilgi verilir.

1.8.9. İhracat bedelinin verilen süre içinde mal ile karşılanmaması durumunda döviz olarak tahsil edilen kısım ilgililere serbest kurdan ödenir.

İhracatın yapılmaması veya ihracatın ithalatın tamamını karşılamaması halinde ithalatın ihracatla karşılanmayan kısmı mal mukabili ödeme hükümlerine tabi tutulur.

1.8.10. İhracat veya ithalat bedellerinin kısmen veya tamamen hizmet veya teknoloji transferiyle ödenmesinin öngörüldüğü durumda ithalatçı veya ihracatçının düzenlediği fatura veya gerek duyulacak diğer belgelerdeki tutarlar esas alınır.

1.8.11. Bağlı muamele konusu ihracata ilişkin GB'nin, peşin bedelin tasfiyesi suretiyle kapatılmasında kullanılması mümkündür.⁽⁵⁾

1.Değişiklik
1 Eylül 2004/YB-84, ŞB-118

⁽⁵⁾ Hazine Müsteşarlığının 31 Temmuz 1996 tarih ve 32177 sayılı yazısı.

2. İHRACAT BEDELİNİN TAHSİL SÜRELERİ

İhracat bedelinin tahsil edildiği tarih DAB'ın düzenlendiği tarihtir.

İhracat bedelinden mahsuben ödeme yapıldığı işlemlerde, ihracat bedeli süresi içinde tahsil edilmiş sayılır.

Ülkeler itibarıyla farklılaştırılmış tahsil süresi, GB'nin 17. hanesinde kayıtlı ülkeye göre belirlenir.

Sürenin hesaplanmasında;

- Süre gün olarak belirtilmiş ise işlemin yapıldığı gün hesaba katılmaz; süre hesaplaması ertesi günden itibaren başlar ve son günün çalışma saati sonunda biter. Ancak hesaplanan sürenin son günü resmi tatile rastlarsa süre, izleyen ilk iş günü çalışma saati sonunda biter.

- Süre ay olarak belirtilmiş ise sürenin bitimi, izleyen ayların işlem tarihindeki günün çalışma saati sonudur. O ayda işlem tarihine tekabül eden bir gün bulunmuyor ise sürenin bitimi ayın son günüdür.

2.1. Tahsil Süreleri

İhracat bedelinin;

- Akreditifli, vesaik mukabili ve mal mukabili ödeme şekilli ihracatta fiili ihraç tarihinden itibaren 180 gün içinde,

- Konsinye ihracatta kesin satış tarihinden itibaren 180 gün içinde,

- Yurt içinde ve dışında serbest bölge veya gümrüksüz antrepolara yapılacak ihracatta fiili ihraç tarihinden itibaren 180 gün içinde,

- Yurt dışı fuar, sergi ve haftalara bedelli olarak satılmak üzere gönderilen malların gönderildikleri fuar, sergi veya haftanın bitim tarihinden itibaren 180 gün içinde,

- Gümrük Mevzuatı gereğince GB düzenlenmeksizin yapılan kumanya teslimlerinde fatura tarihinden itibaren 180 gün içinde,

- Hariçte İşleme Rejimi kapsamında ihraç edilen malların verilen süre veya ek süre içinde yurda getirilmemesi halinde süre bitiminden itibaren 90 gün içinde,

- Gümrük Mevzuatı çerçevesinde yurda getirilmek üzere geçici çıkışı yapılan malların, gümrük idarelerine verilen taahhütnamede belirtilen geri getirme süresi içinde yurt dışında satılması halinde kesin satış faturası tarihinden itibaren 90 gün içinde,

- Kitap, gazete, mecmua ve pul ihracında fiili ihraç tarihinden itibaren 365 gün içinde,

- Yurt dışı müteahhitlik hizmeti kapsamındaki malın kesin ihracında fiili ihraç tarihinden itibaren 365 gün içinde,

- Arnavutluk, Bulgaristan, İnan, Polonya, Romanya ve dağılan SSCB yerine kurulan cumhuriyetlere yapılan ihracatta fiili ihraç tarihinden itibaren 365 gün içinde (özelliği olan ihracat şekilleri dahil),⁽⁶⁾

- Kredili ihracatta kredili satış sözleşmesinde belirtilen vadeleri izleyen 30 gün içinde,

- Yurt dışı müteahhitlik hizmetleri kapsamında geçici olarak ihraç edilen malların kesin satışı halinde kesin satış faturası tarihinden itibaren 30 gün içinde,

- Kiracının satın alma hakkı bulunan finansal ve ticari kiralama sözleşmesi çerçevesinde yapılan ihracatta kiralama sözleşmesinde belirlenen vade tarihlerini izleyen 30 gün içinde,⁽⁷⁾

- Kiracının satın alma hakkı bulunmayan finansal ve ticari kiralama sözleşmesi çerçevesinde yapılan ihracatta yurt dışı edilen malların sözleşme süresi sonunda yurda getirilmeyerek satılması halinde süre bitiminden itibaren 90 gün içinde,

- Sırbistan-Karadađ, Bosna-Hersek, Slovenya, Makedonya ve Hırvatistan'a yapılan ihracatta fiili ihraç tarihinden itibaren 270 gün içinde (özelliği olan ihracat şekilleri dahil)⁽⁶⁾

bankalara satılması zorunludur.

⁽⁶⁾ Hazine Müsteşarlığının 19 Temmuz 1996 tarih ve 30554 sayılı yazısı.

⁽⁷⁾ Hazine Müsteşarlığının 13 Kasım 1997 tarih ve 53492 sayılı yazısı.

⁽⁶⁾ Hazine Müsteşarlığının 19 Temmuz 1996 tarih ve 30554 sayılı yazısı.

2.2. Ek Süre

İhracat bedelinin süresi içinde tahsil edilerek bankalara satılmasına engel olan ve aşağıda belirtilen mücbir sebep hallerinde bu durumu tevsik eden belgelerle müracaat edildiği takdirde mücbir sebep halinin devamı süresince kambiyo müdürlüklerince **altışar aylık** dönemler itibarıyla ek süre verilebilir.

Mücbir sebep halleri dışında kalan haklı durumların varlığı halinde ihracat bedelinin tahsiline ilişkin bir yıla kadar olan ek süre talepleri ihracatçının haklı durumu belirten yazılı beyanına istinaden altışar aylık devreler halinde kambiyo müdürlüklerince, bir yıllık sürüden sonraki ek süre talepleri HM'ce incelenip sonuçlandırılır.

2.3. Mücbir Sebep Halleri ve Tevsiki

2.3.1. Mücbir sebep halleri

a) İthalatçı veya ihracatçı firmanın infisahı, iflası, ithalatçı firmanın konkordato ilan etmesi ve şahıs firmalarında firma sahibinin ölümü.

b) Grev, lokavt, avarya hali.

c) İthalatçının memleketindeki resmi makamların karar ve işlemleri dolayısıyla ihracat bedellerinin gelmemesi.

d) Tabii afet, harp ve abluka hali.

e) Malların kaybı ve hasara uğraması veya imha edilmesi.

f) İhtilaf sebebiyle dava açılması veya tahkime başvurulması.

2.3.2. Mücbir sebep hallerinin tevsiki

(a ve f) halinin yetkili mercilerden, (b ve d) halinin ithalatçının bulunduğu memleketin resmi makamlarından veya mahalli odaca onaylanmış olması kaydıyla alıcı veya ithalatçı firmadan (harp ve abluka hali hariç), (c) halinin ithalatçının bulunduğu memleketin resmi makamlarından, (e) halinin ise sigorta şirketlerinden, uluslararası gözetim şirketlerinden veya ilgili ülke resmi makamlarından alınmış belgelerle bankalara tevsik edilmesi şarttır.

Mücbir sebep halleriyle ilgili olarak yurt dışından temin edilecek belgelerin dış temsilciliklerimiz veya yabancı resmi makamlarca düzenlenmiş olması gerekir. Yabancı resmi makamlarca düzenlenen belgenin Lahey Devletler Özel Hukuku Konferansı çerçevesinde hazırlanan Yabancı Resmi Belgelerin Tasdik Mecburiyetinin Kaldırılması Sözleşmesi hükümleri gereğince başka bir resmi makam tarafından onaylanması şartı aranmaz.

3. İHRACAT BEDELİNİN TAHSİLİ

3.1. Genel Esaslar

3.1.1. İhraç edilen malın FOB bedelinin, ihracat bedelinden indirilmesine izin verilen giderlerin düşülmesinden sonra kalan kısmının fiili ihraç tarihinden itibaren 90 gün içinde en az % 70'inin veya "2.1" bölümünde belirtilen süreler içinde tamamının yurt dışından getirilerek bir bankaya satılması zorunludur.

TL olarak tahsil edilecek ihracatta ihracat bedelinin tamamının tahsil edilmesi zorunludur.

Peşin bedel ve alıcı firma prefinansmanı dışında ihracat bedelinin TL olarak tahsil edilebilmesi için satış sözleşmesi, akreditif mektubu veya banka garanti mektubunda bedelin TL olarak tahsil edileceğinin beyan edilmiş olması veya alıcıya gönderilecek faturanın TL olarak düzenlenmiş olması gerekir.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne yapılan ihracatta, ihracat bedeli yukarıda belirtilen belgelerde döviz olarak gösterilmiş olsa dahi TL olarak tahsil edilebilir.

TL olarak tahsil edileceği beyan edilen ihracat bedelinin kısmen veya tamamen döviz olarak tahsili halinde GB'nin 22. hanesinde kayıtlı TL tutarı DAB tarihindeki TCMB döviz alış kurundan tahsil edilecek döviz cinsine çevrilir.

3.1.2. İhracat bedelinin tespitinde GB'nin 22. hanesindeki değer esas alınır. Ancak bu hanede belirtilen tutar mal bedelinin dışında navlun ve/veya sigortayı da kapsıyorsa bu durumda ihracat bedeli olarak 22. hanede kayıtlı tutarın faturada kayıtlı tutar ile uyumlu olması halinde faturada kayıtlı FOB bedele, uyumsuzluk bulunduğu durumda ve GB'nin 22.hanesinde kayıtlı olan döviz tutarının ABD doları dışında bir döviz cinsinden olması halinde GB'nin 46. hanesinde ABD doları olarak gösterilen değere itibar edilir.⁽²⁶⁾

GB'de beyan edilen değerlerle gerçekleşen değerlerin farklı olması halinde ihraç bedelinin tespitinde, gümrük müdürlüklerince GB'nin "E" veya "D" hanesine konulan gerçekleşmeye ilişkin kayıtlar dikkate alınır.

Konsinye ihracatta ihracat bedeli olarak kesin satış faturasında kayıtlı FOB bedel esas alınır.

1.Değişiklik

20 Nisan 2005/YB-28

⁽²⁶⁾Hazine Müsteşarlığının 4 Nisan 2005 tarih ve 19499 sayılı yazısı.

3.1.3. İhracat bedeli dövizlerin alış, ihracatçı ile banka arasında mutabık kalınan serbest kurdan DAB düzenlenmek suretiyle yapılır.

3.1.4. İhracat bedeli (GB düzenlenmek suretiyle gümrük hattı dışı eşya satış mağazalarına yapılan teslim bedelleri ile Gümrük Müsteşarlığı Gümrükler Genel Müdürlüğü'nün 3 Ocak 2003 tarih ve 2003/1 sayılı genelgesi çerçevesinde kumanya teslimine ilişkin fatura bedelleri dahil);

- Bankalar aracılığıyla **havale** şeklinde,

- İthalatçı, ihracatçı veya bunlar adına hareket ettiğini beyan eden Türkiye'de veya dışarıda yerleşik üçüncü kişilerce **efektif** olarak,

- İthalatçı, ihracatçı veya bunlar adına hareket ettiğini beyan eden Türkiye'de veya dışarıda yerleşik üçüncü kişilerce **çek** (Her bir GB itibarıyla 100.000 ABD doları veya eşitine kadar seyyah çeki dahil) olarak,

- **Kredi kartı** ile

taahsil edilebilir.

İhracat bedeli Türkiye'deki bankalarca yurt dışındaki bankalar ile gerçek veya tüzel kişilere açılan kredilerden karşılanabilir.

3.1.5. Havalelere istinaden yapılan alışlarda DAB, valör tarihi beklenmeksizin muhabir nezdindeki hesapların alacaklandırıldığı tarihten itibaren düzenlenebilir.

3.1.6. GB'de kayıtlı alıcı firma veya bu firma dışındaki gerçek veya tüzel kişiler tarafından havale olarak gönderilen dövizin, herhangi bir referans veya fatura numarasıyla irtibatlandırılmış olup olmadığına bakılmaksızın ihracatçının beyan edeceği GB konusu ihracatın bedeli olarak alışının yapılması mümkündür. Ancak, serbest bölgelerdeki bankalar aracılığıyla yapılan havalelere istinaden döviz alış, sadece GB'de alıcının bulunduğu ve malın gideceği yer olarak serbest bölgenin gösterilmesi halinde yapılabilir. Serbest bölgeler dışındaki başka ülkelere yapılan ihracat bedelinin serbest bölgeden gönderilen havaleye istinaden alış yapılabilir.⁽⁸⁾

3.1.7. Dönülemez iştirak akreditiflerinde uygun vesaikin ibrazında DAB, muhabir hesabının alacaklandırılması beklenilmeden düzenlenebilir.

1.Değişiklik

21 Aralık 2005/YB-72

⁽⁸⁾ Hazine Müsteşarlığının 18 Nisan 2003 tarih ve 23568 sayılı yazısı.

3.1.8. Efektif olarak getirilen ihracat bedelinin yurt dışından getirildiğinin tespiti gümrük müdürlüklerince onaylı DBT ile yapılır.⁽⁹⁾

DBT konusu efektifin ihracat bedeli olarak alışının yapılabilmesi için;

- DBT'nin düzenlenme tarihinden itibaren 15 gün içinde bankalara tevdi edilmesi,

- DBT'nin 13. sırasındaki "Geliş Sebebi" bölümünde efektiflerin getirilme sebebinin "Ticari" olduğunun kayıtlı olması,⁽²³⁾

- Tevdiat sırasında bankalarca DBT'de kimliği belirlenen şahsın pasaportunun aranması ve pasaportun hüviyeti belirleyen sayfasının bir fotokopisinin DBT'ye eklenmesi,

- İhracatçının yazılı beyanının aranılması kaydıyla işlemin niteliğine göre satış sözleşmesi, kesin satış faturası, GB veya ilgilinin ihracatçı ya da ithalatçı tarafından yetkilendirildiğine dair noter veya konsoloslukça düzenlenmiş belgelerden biri ile DBT'de kimliği belirlenen şahsın, DTH sahibi ihracatçı ve ithalatçı arasındaki illiyet bağının bankalarca kurulması

gerekir.⁽¹⁰⁾

Bankalara tevdi edilen efektifler, ilgililerce bankaya satılabilir veya yurt dışındaki alıcı veya Türkiye'deki ihracatçı firma adına açılan DTH'ye alınabilir.

DTH'ye alınan bu dövizlerin daha sonra ihracatçı firma adına alış yapılabilir.

3.1.8.1. DBT'de kayıtlı efektifin DTH'ye alınmasının talep edilmesi halinde bankalarca;

- Efektiflerin DTH'ye alındığı tarih DBT'ye kaydedilir.

- Efektiflerin tamamının DTH'ye alınması durumunda DBT'nin aslı ilgisine iade edilmeyerek alıkonulur.

- Efektiflerin kısmen DTH'ye alınması durumunda ise DBT üzerine hesaba alınan tutara ilişkin not konulup bir fotokopisi alındıktan sonra aslı ilgisine iade edilir.

Bankalarca DBT'nin doğruluğu, efektifin alış yapılmış ise DAB tarihinden, DTH'ye alınmış ise hesaba alındığı tarihten itibaren 5 iş günü içinde DBT'yi düzenleyen gümrük müdürlüğünden yazılı olarak sorulur.⁽¹¹⁾

DTH'ye alınan efektiflerin ihracat bedeli olarak alış, hesaba alan bankaca yapılabileceği gibi bu bankanın efektiflerin yurt dışından DBT ile geldiğine ve söz konusu DBT'nin ilgili gümrük müdürlüğünden teyidi ile ..... tarihinde DTH'ye alındığına ilişkin yazısının ibraz edilmesi kaydıyla başka bir bankada da yapılabilir.

3.Değişiklik

17 Mayıs 2006/YB-26

⁽⁹⁾ Hazine Müsteşarlığının 20 Aralık 2001 tarih ve 95845 sayılı yazısı.

⁽²³⁾ Gümrük Müsteşarlığının 1 Temmuz 2004 tarih ve 18545 sayılı yazısı.

⁽¹⁰⁾ Hazine Müsteşarlığının 13 Aralık 2002 tarih ve 79523 sayılı yazısı.

⁽¹¹⁾ Hazine Müsteşarlığının 26 Mart 1999 tarih ve 21440 sayılı yazısı.

3.1.8.2. DBT'nin teyidi gümrüklerden gelmeden efektifin bankaya satılması sebebiyle düzenlenen DAB'ın ihracat hesabının kapatılmasında kullanılmamasını ve hükmünden herhangi bir şekilde yararlandırılmamasını teminen DAB'ın üzerine,

"DBT'nin teyidi alınmadığından bu DAB'a istinaden ihracat hesabı kapatılamaz ve hükmünden faydalanılamaz." şeklinde,

daha sonra ilgili gümrük müdürlüğünden teyit alındığında,

"..... Gümrük Müdürlüğü'nün .....tarih ve ..... sayılı yazısıyla DBT'nin teyidi alındığından kısıtlamaya ilişkin not iptal edilmiştir." şeklinde

not konularak banka yetkililerince imzalanır.

DBT'nin kısmen kullanılması sebebiyle daha sonra yapılacak efektif alışlarında, DBT'nin tekrar ilgili gümrük müdürlüğüne teyidi yerine efektif alışını yapacak bankaya daha önce teyidi alan bankaca gümrük teyit yazısının yazı ekinde gönderilmesi DAB üzerindeki kısıtlamaya ilişkin notun kaldırılması için yeterlidir.

Efektif alışına ilgili gümrük müdürlüğünün teyit yazısından sonra yapılmış ise DAB üzerine,

"DBT'nin teyidi .....Gümrük Müdürlüğünün ..... tarih ve ..... sayılı yazısıyla alınmıştır."

şeklinde bir not konularak banka yetkililerince imzalanır.

Bankalarca efektif satışı sebebiyle düzenlenen DAB tutarı DBT'ye kaydedilir.

3.1.8.3. Üçüncü kişilerce getirilen efektifin ihracatçı adına alış, ödemenin ihracatçının kendisine veya hesabına yapılması şartıyla mümkündür.

3.1.8.4. İlgililerce havale olarak gelen ihracat bedelinin, bankadan efektif olarak alınması halinde bu efektifin başka bir banka tarafından ihracat bedeli olarak alış, bu efektiflerin yurt dışından geldiğine ilişkin aracı banka yazısının ibrazı veya alış işlemini yapacak bankaca efektif konusu dövizlerin havale olarak geldiğinin bankadan teyidinin alınması kaydıyla yapılır.⁽³⁰⁾

3.1.8.5. Bankalarca;

- Türkiye'de ikamet etmeyenlere özel fatura ile yapılan satış bedeli,
- Yabancı taşıtlar ile yabancı ülkelere sefer yapan yerli taşıtlara verilen yağ, yakıt ve temizlik maddeleri ile kumanya bedeli

- 31 Aralık 2006 tarihine kadar her bir GB tutarı 100.000 ABD doları veya eşitine kadar **Irak'a** gerçekleştirilen ihracat bedeli

efektiflerin alışında DBT ibrazı aranmaz.

31 Aralık 2006 tarihinden önce DBT ibraz edilmeden Irak'a gerçekleştirilecek ihracatın bedeli olarak alış yapılan efektifler konusu peşin bedelin taahhüdüne, peşin bedelin vadesi içinde kalmak kaydıyla bu tarihten sonra gerçekleştirilen ihracat da sayılır.⁽²⁹⁾

5.Değişiklik

5 Ocak 2006/YB-2

⁽³⁰⁾ Hazine Müsteşarlığının 29 Aralık 2005 tarih ve 70826 sayılı yazısı.

⁽²⁹⁾ Hazine Müsteşarlığının 26 Aralık 2005 tarih ve 71833 sayılı yazısı.

3.1.9. İhracatçılarca ihracat bedeli olarak tahsil veya iştirah için tevdi edilen banka veya şahıs çekinin bankalarca iştiraya alınması halinde

- Çekin keşidecisi yurt dışındaki banka ise iştirah anında DAB düzenlenebilir.

- Çekin keşidecisi şahıs ise çek karşılığı muhabir hesaplarına alacak geçmeden DAB düzenlenemez.

İhracat bedelinin euro-çek ile ödendiği işlemlerde DAB, çek karşılığı muhabir hesabına geçtiğinde düzenlenir.

İhracat bedeli olarak tevdi edilen çeklerin yurda girişinde gümrük müdürlüklerine beyan edilme zorunluluğu yoktur.

Türkiye'deki bankalarca düzenlenen çeklerin iştirah edilerek ihracata ilişkin DAB düzenlenebilmesi için çeki düzenleyen bankanın çek bedelinin yurt dışından geldiğini veya "3.2" bölümünde açıklanan esaslara uygun olarak açılan DTH'den karşılandığını belirten yazısı aranır.

3.1.10. İhracat bedelinin kredi kartıyla tahsil edildiği işlemlerde, kredi kartının yurt dışından verilmiş olduğunun tespiti şarttır. Bu işlemlerde DAB, fiş (slip) bedelinin ilgililere ödendiği tarih itibarıyla ilgisinin talebine göre her bir fiş için ayrı ayrı düzenlenebileceği gibi fiş bedellerinin tamamı üzerinden tek DAB düzenlenmesi de mümkündür.

Fiş bedellerinin tamamı üzerinden tek DAB'ın düzenlendiği işlemlerde, peşin bedelin hesabı, ithalatçının onayı olmaksızın diğer firmalara gerçekleştirilen ihracatla kapatılabilir.⁽¹²⁾

3.1.11. GB'de kayıtlı **imalatçı firma** lehine gelen dövizin, imalatçı ve ihracatçı firmanın yazılı beyanının alınması kaydıyla ihracatçı firma adına ihracat bedeli olarak alışı yapılabilir.

GB'de imalatçı firma unvanının kayıtlı olmadığı işlemlerde, firmanın imalatçı niteliğini haiz olduğunun sanayi sicil belgesi veya kapasite raporuyla tevsiki ile ihraç konusu malın ihracatçıya satıldığına ilişkin faturanın ibraz edilmesi halinde de imalatçı firma adına gelen dövizlerin ihracatçı adına alışının yapılması mümkündür.

3.1.12. GB'de kayıtlı **tedarikçi firma** lehine gelen dövizin, ihraç konusu malın tedarikçi firma tarafından ihracatçı firmaya satıldığına dair faturanın ibraz edilmesi ve ihracatçı ile tedarikçi firmanın yazılı beyanının alınması kaydıyla ihracatçı firma adına ihracat bedeli olarak alışı yapılabilir.⁽¹³⁾

⁽¹²⁾ Hazine Müsteşarlığının 17 Şubat 2004 tarih ve 7835 sayılı yazısı.

⁽¹³⁾ Hazine Müsteşarlığının 10 Ocak 2003 tarih ve 1812 sayılı yazısı.

3.1.13. Fiili ihraçtan sonra ihraç fiyatlarında lehte değişiklik yapılması halinde ihracatçının talebine istinaden bu farkların ihracat bedeli olarak alışının yapılabilmesi için bu farka ilişkin veya bu farkı da içeren faturanın ibraz edilmesi gerekir.

3.1.14. İhracat bedeli dövizler, alış yapılmaya kadar arbitraja tabi tutulabilir.

3.1.15. DFİF'e prim kesintisi yapılan malların ihracı hariç olmak üzere fiili ihraçtan sonra bedel alış yapılan işlemlerde ihracatçının GB'nin tarih, sayı, tutar ve gümrüğü ile mal cinsi ve aracı bankayı da belirten beyanına istinaden döviz alış, ihracat bedelinin mahsuben ödemede kullanılmasına izin verilen hallerde de mahsup işlemi yapılabilir.

2.Değişiklik

30 Mart 2005/YB-21, ŞB-30

3.1.16. Alıcısı tarafından kabul edilmeyen malların, yurda getirilmeden aynı veya başka bedel ve şartlarla satılması halinde yapılacak işlemler

Alıcısı tarafından kabul edilmeyen malların yurda getirilmeden aynı veya başka bedel ve şartlarla satışına ilişkin talepler ihracatçı birliklerince sonuçlandırılır.

İhracatçı firma tarafından düzenlenecek yeni satış sözleşmesi ve fatura ilgili ihracatçı birliğine onaylatılarak birer örneği gümrük müdürlüğüne ibraz edilir.

Bu belgelere istinaden ilgili gümrük müdürlüğünce gerek ihracata ilişkin GB üzerine gerek bilgisayar sistemi üzerinde değişikliklere ilişkin not düşülerek bu bilgiler yeni fatura tarihi de belirtilmek suretiyle ihracat hesabının takibinin yapılmasını teminen GB'de kayıtlı aracı bankaya bildirilir.

Söz konusu ihracatla ilgili tahsil süresinin tespitinde yeni fatura tarihi esas alınır. ⁽²⁵⁾

3.1.17. Yurt dışında yerleşik firma tarafından düzenlenerek Türkiye'deki firmaca kabul edilen ve/veya Türkiye'deki bankalarca kabul veya aval verilen poliçe bedelleri ihracat hesabının kapatılmasında kullanılamaz. ⁽¹⁶⁾

3.1.18. İhracatçı firma adına gelen ihracat bedelinin, ihracatçı firma tarafından döviz olarak temlik edilmek suretiyle imalatçılara efektif olarak ödenmesi veya imalatçı firmaların DTH'sine alınması halinde bu dövizlerin daha sonra ihracatçı adına alışının yapılması mümkün bulunmamaktadır.

3.1.19. Yurt dışı fuarlarda teşhir edilmek üzere ATA karnesi ile geçici ihracı yapılan ancak fuarda kesin satışı gerçekleştirilen mallara ilişkin fatura tutarının, ihracat bedeli olarak alışının yapılması mümkündür. ⁽¹⁷⁾

3.1.20. HM, ihracat bedelinin yurda getirilme süresi içinde başvurulması kaydıyla ihracatçının, ihracat bedelinin yurt dışındaki mevcut, yeni kurulacak veya kurulan şube, şirket ve ortaklıklarının sermayesine mahsup edilmesine yönelik taleplerini değerlendirmeye yetkilidir.

HM'ce yapılacak değerlendirme sonunda mahsup talepleri uygun görülen firmaların, mahsup konusu ihracat bedelinin nakdi sermaye ihracı kayıtlarına alınarak hesabının kapatılması, ihracat işlemleri sebebiyle yararlandıkları istisnaların iade edilmesi kaydıyla mümkün bulunmaktadır. ⁽²⁷⁾

3. Değişiklik

16 Haziran 2005/YB-41

⁽²⁵⁾ Hazine Müsteşarlığının 11 Ocak 2005 tarih ve 1911 sayılı yazısı.

⁽¹⁶⁾ Hazine Müsteşarlığının 27 Mayıs 2002 tarih ve 34296 sayılı yazısı.

⁽¹⁷⁾ Dış Ticaret Müsteşarlığının 18 Haziran 2001 tarih ve 103348 sayılı yazısı.

⁽²⁷⁾ Hazine Müsteşarlığının 9 Haziran 2005 tarih ve 34004 sayılı yazısı.

3.2- Döviz Tevdiat Hesabından İhracat Bedeli Alışı

3.2.1. İhracat bedeli, dövizin yurt dışından geldiğinin tespiti kaydıyla dışarıda yerleşik gerçek veya tüzel kişiler adına açılan DTH'lerden tahsil edilebilir.

Türkiye'ye ithal edilen malın bedeli ile görünmeyen işlemlerle ilgili döviz ödemesi, yurt dışındaki ihracatçı, ihracatçının bankası veya hesap sahibi kişilerin talimatına istinaden dışarıda yerleşik kişiler adına açılan DTH'lere yapılabilir.

Dışarıda yerleşik kişiler adına açılan DTH'ye, Türkiye'deki ithalatçı firmaca ödenen ithalat bedelinin, hesap sahibince verilen vekaletname çerçevesinde Türkiye'deki ithalatçı firma veya üçüncü kişilerce ihracat bedelinin tahsilinde kullanılması mümkün bulunmamaktadır.⁽¹⁶⁾

3.2.2. Yurt dışında taahhüt faaliyetlerinde bulunan Türk firmalarının, sıfatlarını tevsik etmeleri kaydıyla yurda getirilmesi zorunlu olmayan dövizlerle açtıracakları DTH'lerden ya da yurt içinde veya dışındaki bankalardan sağladıkları döviz kredisiyle açılan hesaplardan yurt dışındaki taahhüt işleri kapsamında kendilerince veya başka firmalarca yapılan ve yapılacak ihracatın (alıcı olarak kendileri veya başka firma gözükebilir) bedelleri ödenebilir.

Türkiye'de kamu kurum ve kuruluşlarınca açılan uluslararası ihaleyi kazanan Türk müteahhitlerinin hakedişleri karşılığında elde ettikleri TL'lerin veya karşılığının dövize dönüştürülmesi suretiyle (söz konusu TL'lerin istihkak karşılığı olduğunun tevsiki kaydıyla) açtıracakları DTH'lerin, bu firmaların yurt dışında üstlendikleri işlerin gereği olarak bu firmalarca veya üçüncü kişilerce yapılacak ihracat bedellerinin karşılığı olarak kullanılması mümkündür.

3.2.3. İhracat bedelinin, ihracatçı adına açılacak DTH'ye alınması ve bu hesaptan kısmen veya tamamen ihracat bedeli olarak alışının yapılması mümkündür.

3.2.4. İhracatçı firmanın vekili bulunan kişi veya firma adına yurt dışından gelen dövizlerle açılan DTH'lerden, vekaletnamenin fiili ihraçtan önce düzenlenmesi şartıyla vekili bulunulan ihracatçı firma adına ihracat bedeli alış yapılabilir.⁽¹⁸⁾

2.Değişiklik

16 Haziran 2005/YB-41

⁽¹⁶⁾ Hazine Müsteşarlığının 27 Mayıs 2002 tarih ve 34296 sayılı yazısı.

⁽¹⁸⁾ Hazine Müsteşarlığının 30 Haziran 1995 tarih ve 27727 sayılı yazısı.

3.2.5. Türkiye'de yerleşik sayılmakla birlikte yurt dışında serbest meslek ve müstakil iş sahibi olarak çalışan ve bu faaliyetlerini yurt dışındaki temsilciliklerimizden alınacak belgeler veya pasaport kayıtlarıyla tevsik eden kişiler adına açılacak DTH'lerden, dövizlerin yurt dışından geldiğinin ve ihracatın aynı kişiye yapıldığının tespiti kaydıyla ihracat bedeli olarak alışının yapılması mümkündür.

3.2.6. İlk yatırım ve tesis safhasında kullanılmak üzere serbest bölgelere ihraç edilen ve alıcısı bölge işleticisi olan malların bedelinin, yurt dışından gönderilememesi halinde anılan bölgelerde bankaların faaliyete geçmesine kadar alıcının Türkiye'deki bankalar nezdindeki DTH'lerinden ödenmesi mümkündür.

3.2.7. 3212 Sayılı Kanun çerçevesinde ikmal sistemleri ve hizmetlerinin ihracından elde edilecek bedeller, Milli Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı adına TCMB nezdinde açılacak özel döviz hesabına alınabilir ve Milli Savunma ve İçişleri Bakanlıklarının vereceği talimata göre bu hesaptan transfer yapılabilir.

3.2.8. Yurt dışında oturma ve çalışma iznine sahip olanlar ile daimi veya geçici olarak kamu kuruluşlarınca görevlendirilmiş bulunan Türk vatandaşlarına İhracat Yönetmeliği esasları çerçevesinde yapılacak otomobil ve dayanıklı tüketim malları ihracatına ilişkin mal bedellerinin, bu kişilerin TCMB nezdinde açtırdıkları "Kredi Mektuplu Döviz Tevdiat Hesabı"ndan alışının yapılması mümkündür.

3.3- İhracat Alacağıın İskontosu

İhracat alacağıın iskonto edildiği işlemlerde; ihracat bedelinin bankaya satılması zorunlu kısmının tespiti, ihracatçının serbest kullanımına bırakılacak tutarın belirlenmesi ve ihracat hesabının kapatılması bakımından genel esaslar uygulanır.

3.3.1. Poliçe iskontosu

İhracatçı tarafından döviz veya TL olarak düzenlenen poliçenin ciro edildiği tarihteki iskonto oranı uluslararası para piyasasında geçerli faiz oranını aşmaması kaydıyla yurt içindeki veya dışındaki bankalara iskonto ettirilebilir.

3.3.1.1. Yurt dışındaki muteber (Piyasalar Genel Müdürlüğümüzce belirlenen kontrgarantisi kabul edilen) bir bankanın kabulünü veya muhatap (ithalatçı) lehine verilmiş aval notunu taşıyan poliçenin;

- Türkiye'deki bankalara iskonto ettirilmesi halinde DAB, iskonto tarihinde poliçe bedelinin tamamı üzerinden düzenlenir.

- Yurt dışındaki bankalara iskonto ettirilmesi halinde DAB, en erken senet bedelinin Türkiye'deki bankanın muhabirleri nezdindeki hesaplarına alacak kaydedildiği tarihte, gelen bedel kadar düzenlenir.

DAB üzerine iskonto tutarına ilişkin not konulur.

3.3.1.2. Yurt dışındaki muteber bir bankanın kabul veya avalini taşımayan poliçenin;

- Türkiye'deki bankalara iskonto ettirilmesi halinde DAB, bankanın muhabirleri nezdindeki hesaplarının poliçe vadesinde alacaklandırıldığı tarihte senet bedelinin tamamı üzerinden düzenlenir.

- Yurt dışındaki bankalara iskonto ettirilmesi halinde DAB, en erken poliçe bedelinin Türkiye'deki bankanın muhabirleri nezdindeki hesaplarına alacak kaydedildiği tarihte, gelen bedel kadar düzenlenir.

DAB üzerine iskonto tutarına ilişkin not konulur.

3.3.1.3. Poliçelerin Türkiye'deki bankalarca iskonto edilmesi halinde bu tutarların iskontoyu yapan banka dışındaki Türkiye'deki diğer bir bankada ihracat bedeli olarak alış yapılabilir. Bu durumda iskontoyu yapan bankaca, iskonto tutarı kadar DAB düzenlenir ve döviz alışını yapacak bankaya gönderilecek havalede, dövizlerin ihracat bedeline ilişkin poliçe iskontosu sebebiyle gönderildiği hususu belirtilir. Döviz alışını yapacak bankaca da gelen döviz üzerinden DAB düzenlenir.

İskonto edilen poliçe tutarı, iskonto ve/veya döviz alışını yapacak banka nezdinde ihracatçı adına açılan DTH'ye alınamaz veya ilgililerine efektif olarak ödenemez.

3.3.2 Bono iskontosu

Poliçenin tabi tutulduğu esaslar dahilinde düzenlenen bononun iskontosu halinde DAB, "3.3.1.2" bendinde açıklanan esas ve usullere göre düzenlenir.

3.3.3. Vadeli akreditif iskontosu

Şartlarına uygun belgelerin ibrazı kaydıyla vadeli akreditiften doğan alacağın temlik edilmek suretiyle yurt içinde veya dışındaki bankalara iskonto ettirilmesi halinde DAB, "3.3.1.1" bendinde açıklanan esas ve usullere göre düzenlenir.

3.3.4. Türk Eximbank tarafından sigorta kapsamına alınmış ihracat alacağının iskontosu

Sigorta kapsamına alınmış ihracattan doğan alacağın yurt içinde veya dışındaki bankalara temlik edilmek suretiyle iskonto ettirilmesi halinde DAB, "3.3.1.1" bendinde açıklanan esas ve usullere göre düzenlenir.

3.3.5. Bedeli garanti edilmiş mal mukabili ihracattan doğan alacağın iskontosu

İhracat bedelinin tahsil sürelerini aşmayan ve yurt dışında yerleşik bir banka tarafından bedelinin gönderilmesi garanti edilmiş mal mukabili ihracatta, ihracattan doğan alacağın temlik edilmek suretiyle iskonto ettirilmesi halinde DAB, "3.3.1.1" bendinde açıklanan esas ve usullere göre düzenlenir.

3.3.6. Faktoring

İhracattan doğan alacak hakkının ihracatçı tarafından faktoring sözleşmesi çerçevesinde faktör kuruluşu temlik edildiği faktoring işlemlerinde:

- İhracat bedelinin faktör kuruluşu tarafından yurt dışı kaynaklı dövizlerle ödenmesi halinde faktör kuruluşun aracı bankaya göndereceği, üzerinde GB'nin tarih ve sayısı ile temliğe konu fatura tarihi ve numarasını içeren yazılı talimatı ve ihracatçının beyanına istinaden bankalarca bedel alışı yapılarak DAB ihracatçı firma adına düzenlenir. DAB üzerine faktoring masraflarına ilişkin not konularak TL karşılığı ihracatçı firmaya ödenir.

- İhracat bedelinin faktör kuruluşunun yurt içi kaynaklarından ödenmesi halinde faktoring sözleşmesinin bankaya ibrazı üzerine, ihracat hesabının kapatılmasına ilişkin sorumluluğun faktör kuruluşu ait olması, ihracat bedeli dövizler yurda getirildiğinde, faktör kuruluşun GB'nin tarih ve sayısı ile üzerinde temlik notu bulunan faturanın tarih ve sayısını içeren yazılı talimatına istinaden DAB ihracatçı firma adına düzenlenir. DAB üzerine faktör kuruluşun unvanı ile faktoring masraflarına ilişkin not konularak TL karşılığı faktör kuruluşu ödenir.⁽¹⁹⁾

3.4. İhracat Bedelinden, İhracatla İlgili Giderlerin Mahsup veya Transferi ile İhracatçının Döviz Giderlerinin Ödenmesi

3.4.1. Mahsup

- İhracatla ilgili komisyon, ardiye, depolama, antrepo, gümrük resmi, harç ve faktoring masrafları, iskonto giderleri, ihracatçıya yansıtılan muhabir banka masrafları,

- Konsinye ihracata ilişkin nakil, muhafaza, bakım, fümügasyon, rafa (maniplasyon), satış ve benzeri masraflar,

- Ticari teamüllerin gereği olarak satış sözleşmesinde veya akreditifte ayrıca varış yerinde tartı ve analiz yapılması şartı bulunuyorsa tartı ve analiz sonunda tespit edilen vezin noksanlığı veya kalite farkı ile ekspertiz ve tahkim ücretleri, rafa masrafları, hariçteki gözetme şirketi ücretleri

mal bedelinden mahsup edilebilir veya görünmeyen işlemlere ilişkin hükümler çerçevesinde transfer edilebilir.

Yukarıda belirtilen giderlerin mahsup edilmesi sebebiyle ihracat bedelinin bu giderler kadar eksik gönderilmesi halinde DAB gelen bedel kadar düzenlenir. Belgelendirilmesi kaydıyla DAB üzerine söz konusu giderin türü ve tutarıyla ilgili not konulur.

⁽¹⁹⁾ Hazine Müsteşarlığının 10 Ocak 2003 tarih ve 2000 sayılı yazısı.

3.4.2. Mahsuben ödeme

İhracatçının, ithalat bedelleri ve görünmeyen işlemlere ilişkin giderleri ile yurt dışından sağladıkları döviz kredilerinin (faizi dahil) kısmen veya tamamen mal ve/veya hizmet ihracı bedeli dövizlerle mahsuben ödenmesi aşağıda açıklanan esas ve usuller çerçevesinde yapılır.⁽²⁰⁾

3.4.2.1. Mal ihraç bedelinin mahsuben ödemede kullanılabilmesi için mahsup talebinin fiili ihraç tarihinden itibaren **180 gün** içinde yapılması gerekir.

Hizmet ihraç bedellerine ilişkin mahsup talebi ise herhangi bir süreyle sınırlı olmaksızın yapılabilir.

3.4.2.2. İhracat bedeli dövizlerin fiili ihraç tarihinden itibaren **180 gün** içinde muhabir hesaplarına alacak kaydedilmiş (efektiflerin bankalara tevdi edilmiş) olması zorunludur.

Gemi ve uçak alımı için yurt dışından sağlanan kredilerin ihracat bedeli dövizlerle mahsuben ödenmesinde; ihracat bedelinin, kredinin teminatı olan ipoteğin çözülerek kredinin ödenmesi sebebiyle muhabir hesaplarına alacak verilemediği hallerde, kredi kullandıran yurt dışındaki kuruluşun kredi borcunun ödendiğine dair yazılı beyanı ile ipoteğin terkin edildiğini gösteren sicil kaydının fiili ihraç tarihinden itibaren **180 gün** içinde ihracata aracılık eden bankaya ibrazı kaydıyla ihracat hesabı yazılı beyanda belirtilen tutar kadar kapatılır.⁽³²⁾

3.4.2.3. Mal ve hizmet ihracı bedellerinin mahsuben ödemede kullanılacak kısmının mahsup tarihinden önce alışının yapılmamış (DAB düzenlenerek TL'ye çevrilmemiş) olması şarttır.

3.4.2.4. DTH'ye alınan ihracat bedeli dövizler, fiili ihraç tarihinden itibaren 180 gün içinde mahsuben ödemede kullanılabilir.

3.4.2.5. Peşin dövizler mahsuben ödemede kullanılamaz.

3.4.2.6. Mahsuben ödeme işleminde, DAB ve DSB aynı kur üzerinden düzenlenir.

Mahsuben ödemede kullanılacak (alışı yapılacak) döviz cinsi ile mahsuben ödenecek (transfer edilecek) gidere ilişkin döviz cinsinin farklı olması halinde mahsuben ödenecek azami tutar ihracatçı ile banka arasında mutabık kalınan çapraz kur esas alınmak suretiyle tespit edilir.⁽²¹⁾ Bu durumda DAB alışı yapılan, DSB transfer edilen döviz cinsinden düzenlenir.

3.4.2.7. Aracı ihracatçı vasıtasıyla yapılan ihracatta, ihracat bedeli, ihracatçının onayı ile imalatçının yukarıda sayılan bütün döviz giderlerinin mahsuben ödenmesinde kullanılabilir. Bu durumda DAB ihracatçı, DSB' de imalatçı firma adına düzenlenir.

3.4.2.8. İhracat bedelinin mahsuben ödemede kullanılacak tutarının ithalat bedelini karşılamaması durumunda kalan ithalat bedeli genel esaslar dahilinde ödenir.

1.Değişiklik

7 Nisan 2006/YB-19

⁽²⁰⁾ Hazine Müsteşarlığının 14 Şubat 1996 tarih ve 7246 sayılı yazısı.

⁽³²⁾ Hazine Müsteşarlığının 30 Mart 2006 tarih ve 16576 sayılı yazısı.

⁽²¹⁾ Hazine Müsteşarlığının 27 Aralık 2001 tarih ve 97895 sayılı yazısı.

3.5. İhracatçının Serbest Kullanıma Bırakılan Dövizler

3.5.1. İhracat bedeli dövizlerin en az %70'inin fiili ihraç tarihinden itibaren 90 gün içinde alışının yapılması halinde kalanı ihracatçının serbest kullanımına bırakılır.

İhracat bedelinin kısım kısım gönderildiği durumlarda, ihracat bedelinin fiili ihraç tarihinden itibaren 90 gün içinde % 70'lik kısmının alışının yapılması halinde kalan %30'luk kısım ihracatçı tarafından serbestçe tasarruf edilebilir.

Konsinye ihracatta, kesin satış faturası tarihinden itibaren 90 gün içinde fatura bedelinin % 70'inin alışının yapılması halinde kalan bedeller ihracatçının serbest kullanımındadır.

İhracatçıların serbest kullanımına bırakılan dövizlerin ihracat bedeli olarak alış sadece aynı ihracatın kalan tutarı olarak yapılabilir.

3.5.2. Hizmet ve işlenmemiş altın ihracatında ihracat bedelinin tamamı ihracatçının serbest kullanımındadır.

CFR ve CIF teslim şekline göre gerçekleştirilen ihracatta, navlun ve sigorta bedeli ile kiracının satın alma hakkı bulunmayan finansal ve ticari kiralama sözleşmesi çerçevesinde elde edilen kira bedelleri⁽⁷⁾ hizmet bedeli döviz olarak kabul edilir.

3.6. Mal ve Hizmet İhracına İlişkin Düzenlenen Döviz Alım Belgesinin Kaybı Halinde Yapılacak İşlemler

DAB'ı düzenleyen banka şubesine.....tarih ve.....sayılı DAB'ın kaybedildiğine ilişkin bir beyannamenin ibrazı halinde ilgiliye DAB sureti verilir.⁽³¹⁾

2.Değişiklik
2 Mart 2006/YB-10

⁽⁷⁾ Hazine Müsteşarlığının 13 Kasım 1997 tarih ve 53492 sayılı yazısı.

⁽³¹⁾ Hazine Müsteşarlığının 24 Şubat 2006 tarih ve 9077 sayılı yazısı.

4. İHRACAT HESABININ KAPATILMASI

4.1. Genel Esaslar

İhracat bedeli dövizlerin fiili ihraç tarihinden, konsinye ihracatta fatura bedelinin kesin satış tarihinden itibaren 90 gün içinde en az %70'inin, bu süre dışında ise terkin hükümleri saklı kalmak kaydıyla tamamının bir bankaya satılması halinde ihracat hesabı aracı banka nezdinde kapatılır.

GB'de ödeme şeklinin, peşin ödeme ve başka bir ödeme şeklinin peşin ödeme ile birlikte beyan edildiği durumlarda, peşin bedel dahil ihracat bedelinin en az %70'lik kısmının 90 gün içinde tahsil edilmesi halinde ihracat hesabı kapatılır.

İhracat bedelinin tahsil süresinin uzatılması ihracat hesabının kapatılma süresini de uzatır.

İhracat bedeli alışının, tahsil süresi dışında ancak 10 iş günlük ihbar süresi içinde yapılması halinde ihracat hesabı, ilgili kambiyo müdürlüğüne ihbar edilmeksizin kapatılır. İhracat bedeli alışının ihbardan sonra yapıldığı işlemlerde ihracat hesabının kapatılmasına ilişkin talepler doğrudan ilgili kambiyo müdürlüğüne yapılır.

4.2. İhracat Hesabının Kapatılacağı Aracı Banka

İhracat hesabı, peşin ödeme ile GB'de peşin ödeme ile diğer ödeme şekillerinin birlikte beyan edildiği işlemlerde, peşin bedel alışını yapan, bunun dışındaki işlemlerde ise ihracatçı tarafından GB'nin 28. hanesinde beyan edilen aracı banka nezdinde kapatılır. İhracat bedelinin fiili ihraçtan sonra tahsil edildiği ödeme şekillerinde, ihracat bedeli aracı bankadan farklı bir bankaya gönderilmiş ise bedel alışını yapan banka düzenlendiği DAB ile ibraz edilmesi halinde GB'nin bir fotokopisini ihracat hesabını kapatacak olan bankaya gönderir.

4.3. İhracat Hesabının Kapatılmasında İbrazı Zorunlu Belgeler

İhracat hesabının kapatılabilmesi için GB tutarı 100.000 ABD doları ve eşitine kadar ihracat işlemleri hariç olmak üzere GB, DAB, satış faturası ve yurt dışına döviz ödenmesini gerektiren belgenin aracı bankaya ibrazı zorunludur.

GB'nin firma nüshası aslı yerine noter onaylı firma nüshası veya ilgili gümrük müdürlüğüne onaylı gümrük nüshası fotokopisi de ibraz edilebilir.

İhracat hesabının kapatılması sırasında hesabı kapatmakla yükümlü banka, üzerinde bedel alışının seyyah çekine istinaden yapıldığına ilişkin not bulunan DAB'larda kayıtlı toplam döviz tutarının her bir GB itibarıyla en çok 100.000 ABD dolarlık kısmını ihracat taahhüdüne sayar.

2.Değişiklik

13 Eylül 2005/YB-58

4.4. İhracat Bedelinin Tahsilinde ve İhracat Hesabının Kapatılmasında Sorumluluk

İhracat bedelinin tahsilinden ve ihracat hesabının tahsil süresi içinde (ek süreler dahil) kapatılmasından ihracatçı, ihracat bedelinin faktör kuruluşunun yurt içi kaynaklarından ödendiği faktoring işlemlerinde faktör kuruluş sorumludur.

İhracata aracılık eden banka, ihracatçı tarafından GB ibraz edilmiş veya bedel alışını yapan diğer bankaca ihracatla ilgili bilgi gönderilmiş ise ihracat bedelinin tahsilini izlemekle yükümlüdür.

4.5. GB'nin 22. Hanesinde Kayıtlı Döviz Tutarının ABD Dolarından Farklı Olması ve İhracat Bedelinin ABD Dolarından Farklı Döviz Cinsinden Tahsili Halinde Yapılacak İşlemler

4.5.1. Peşin bedel karşılığında ihracatın DAB'da kayıtlı döviz cinsinden farklı olarak yapılması halinde yapılacak işlemler

Peşin bedel karşılığında yapılan ihracatta, DAB'da kayıtlı döviz cinsi ile GB'nin 22. hanesinde kayıtlı döviz cinsi farklı ise peşin bedelin;

- Mal ihracı suretiyle kapatılmasında, fiili ihraç tarihinde GB'nin 22. hanesinde,
- Mahsuben iadesinde, mahsup tarihinde düzenlenen DAB'da,
- Tasfiye suretiyle iadesinde ise fiili ihraç tarihinde tasfiyeye konu GB'nin 22. hanesinde

kayıtlı dövizin TCMB çapraz kurlarına göre peşin bedele ilişkin DAB'da kayıtlı döviz cinsine çevrilir.

4.5.2. GB'nin 22. hanesinde kayıtlı döviz tutarının ABD dolarından farklı döviz cinsinden olması ve ihracat bedelinin ABD dolarından farklı döviz cinsinden tahsili halinde yapılacak işlemler

Fiili ihraçtan sonra döviz alışını yapılan işlemlerde, ihracat bedelinin ABD dolarından farklı bir döviz cinsinden tahsil edilmesi halinde gelen döviz DAB'ın düzenlendiği tarihteki TCMB çapraz kurlarından ABD dolarına çevrilir.⁽²⁶⁾

3.Değişiklik

20 Nisan 2005/YB-28

⁽²⁶⁾Hazine Müsteşarlığının 4 Nisan 2005 tarih ve 19499 sayılı yazısı.

4.6. Terkin

4.6.1. Aracı bankanın terkin yetkisi

Her bir GB itibarıyla **100.000 ABD doları** veya eşitine kadar (TL dahil) açık ihracat hesapları ile Türk Eximbankça sigorta kapsamına alınan ihracat ile HM’ce “İhracat Kredi Sigortası” branşı için lisans almış özel sigorta şirketlerince ihracat kredi sigortası kapsamına alınan ihracat bedelinin süresi içinde tahsil edilememesi sebebiyle açık kalan ihracat hesapları, anılan banka ve söz konusu sigorta şirketlerince ihraç bedelinin ilgiliye ödendiğinin tevsiki kaydıyla bankalar tarafından terkin edilmek suretiyle kapatılır.⁽²²⁾

İhracat bedelinin ABD dolarından farklı bir döviz cinsinden tahsil edildiği işlemlerde, gelen dövizin DAB’ın düzenlendiği tarihteki TCMB çapraz kurlarına göre hesaplanan ABD doları karşılığı GB'nin 46. hanesinde kayıtlı tutardan düşülür. Kalan tutar 100.000 ABD dolarına eşit veya küçük ise ihracat hesabı terkin edilerek kapatılır.⁽²⁶⁾

Bedel alışı, seyyah çekine istinaden yapılmış ise bu tutarlar ile terkin edilecek döviz tutarı toplamı 100.000 ABD dolarını geçemez. Başka bir ifadeyle terkin edilebilecek tutar, 100.000 ABD dolarından seyyah çekine istinaden alışı yapılan tutarın düşülmesinden sonra kalan tutarı aşamaz veya 100.000 ABD dolarını aşan ihracatta, seyyah çekine istinaden 100.000 ABD dolarlık döviz alışı yapılması halinde bu işlem terkin edilemez.

4.6.2. Kambiyo müdürlüğünün terkin yetkisi

Mücbir sebep halleri gözönünde bulundurulmak suretiyle **200.000 ABD doları** veya eşitine kadar noksanlıklar ile mücbir sebep belgesi aranmaksızın ihracatçıların bir önceki takvim yılında ve/veya içinde bulunulan yılda gerçekleştirerek alışını yaptırdıkları ihracat bedeli dövizlerin yüzde beşine kadar açık ihracat hesaplarıyla ilgili döviz getirme yükümlülüğünü kaldırmaya kambiyo müdürlükleri yetkilidir.

4.6.3. Hazine Müsteşarlığının terkin yetkisi

Yukarıda belirtilen miktarları aşan terkin talepleri mücbir sebep ile haklı durumlar gözönünde bulundurulmak suretiyle HM’ce incelenip sonuçlandırılır.

4.6.4. DFİF’e prim kesintisi yapılan malların ihracatında, firmalarca bu mallar için öngörülen prim kesintisi bankalara yatırılmadıkça bu malların ihracatına ilişkin açık ihracat hesabı terkin edilmek suretiyle kapatılamaz.

5.Değişiklik
13 Eylül 2005/YB-58

⁽²²⁾Hazine Müsteşarlığının 21 Temmuz 2004 tarih ve 46614 sayılı yazısı.

⁽²⁶⁾Hazine Müsteşarlığının 4 Nisan 2005 tarih ve 19499 sayılı yazısı.

4.7. Kambiyo Mdrlgne Bildirim

İhracat hesabının süresi içinde (verilen ek süreler dahil) kapatılmaması halinde açık hesap tutarı aracı bankaca **10 iř günü** içinde Ek:1'deki örneğe uygun Şekilde ilgili kambiyo mdrlgne ihbar edilir.

İhracat bedelinin faktör kuruluşunun yurt içi kaynaklarından ödendiği faktoring işlemlerinde ise kapatılmayan ihracat hesaplarıyla ilgili olarak sadece faktör kuruluş ilgili kambiyo mdrlgne ihbar edilir.⁽¹⁹⁾

Kambiyo mdrlklerincede de ihracat hesabının kapatılması için ilgililere ihbardan itibaren **20 iř günü** içinde 90 gün süreli ihtarname gönderilir. İhracatıllarca bu ihtar süresi içinde ihracat hesabının kapatılması veya mücbir sebep halinin ya da haklı durumun ilgili kambiyo mdrlgne belgelenmesi gerekir.

2.Değişiklik

13 Eylül 2005/YB-58

⁽¹⁹⁾ Hazine Müsteşarlığının 10 Ocak 2003 tarih ve 2000 sayılı yazısı.

EK: 1

KAPATILMAYAN İHRACAT HESABI İÇİN İHBAR MEKTUBU ÖRNEĞİ

.././....

BAŞBAKANLIK
HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI
.....KAMBIYO MÜDÜRLÜĞÜ

REFERANS
İHRACATÇIYA AİT BİLGİLER
Unvanı
Adresi
Ticaret Sicil Nu.
Vergi Kimlik Nu.
ALICIYA AİT BİLGİLER
Unvanı
Adresi
ÖDEMEYE İLİŞKİN BİLGİLER
Ödeme Şekli
Teslim Şekli
Gelen Toplam Döviz Tutarı
DAB Tarih ve Nu.
GB'YE AİT BİLGİLER
Tarih ve Nu.
İlgili Gümrük Müdürlüğü
Tutarı (FOB bedel)
Alıcı Ülke (17. hanede kayıtlı)
Mal Cinsi
Fiili İhraç Tarihi
TAHSİL SÜRESİ SONU
AÇIK HESAP TUTARI
AÇIKLAMA

1.Değişiklik
1 Eylül 2004/YB-84, ŞB-118